

Riko Saatsi Töölön kirjastossa 26.5.25: Yönistujat-teoksen koskettavat taustat

Karjala Klubin järjestämässä tilaisuudessa kirjailija Riko Saatsi avasi teoksensa taustoja Aira Saloniemen haastattelussa. Aihe oli kiinnostava, ja kuulijoita oli paikalla noin 25. Haastattelun aluksi Saatsi lukee pätkiä Yönistujien karjalankielisistä osista. Vaikkei kaunista karjalan kieltä osaakaan, voi sieltä täältä jonkun sanan ymmärtää.

Evakkoperheen ulkopuolisuuden kokemus

Teos kertoo kipeästä kokemuksesta, kun evakkoperhe joutuu kätkemään kielensä, uskontonsa ja kulttuurinsa pyrkiessään muuntautumaan muiden suomalaisten kaltaiseksi. Kokemukset ovat 1950-luvulta, mutta saattavat olla suomalaista arkea tänäkin päivänä.

Riko Saatsi paljastaa haastattelussa, että teoksen päähenkilö Nastin esikuvana on ollut hänen mummonsä. Kirjassa olevista karjalankielisistä katkelmista Saatsi kertoo, että ne eivät vastaa todellisia tilanteita vaan ne ovat totta vain hänen mielikuvituksessaan.

Keskustelussa pohdittiin myös sitä, miksi Nasti toimi kuten toimi. Miksi hän oli se vahva persoona, joka kaikin käytettävissä olevin keinoin yritti muuttaa karjalaisen perheen vastaamaan asuinympäristöä perheen nimiä myöten. Perhe ei aina ymmärtänyt Nastin toimintaa ja sen perusteita. Lopputuloksena päätelmä, että se oli osoitus äidin rakkaudesta, vaikka se hurjalta kuulostaakin. Toisessa vaakakupissa oli karjalan kieli, ortodoksisuus ja rajakarjalainen kulttuuri ja toisessa hyväksytyksi tuleminen uuteen asuinympäristöön.

Oli yllättävää kuulla, että Riko Saatsi oivalsi kasvaneensa karjalankielisessä perheessä vasta aikuisena. Silloin hän ymmärsi, miksi hänen isänsä oli käyttänyt tietynlaisia sanoja – erilaisia kuin ympäristössä käytettiin. Kokemus on vahva ja johti todennäköisesti myös teoksen syntyyn.

Vahvoja tunteita liikkeellä

Sinä iltana Töölön kirjastossa olivat vahvat tunteet liikkeellä. Tuli mieleen ajatus, miltä itsestä tuntuisi tuntea itsensä liian erilaiseksi ja tulla torjutuksi oman kielensä, uskontonsa ja kulttuurinsa takia.

Yönistujat-teoksesta oppii myös paljon rajakarjalaisesta kulttuurista ja uskonnosta. Me perusluterilaiset jätämme omat vainajamme pikaisesti, tässä tapauksessa toimitaan täysin eri tavoin. Kuoleman kohtaaminen on taitolaji, joka tässä teoksessa näytetään Tatjana-mummon menehtymisen kautta. Ehkäpä siitäkin on jotain opittavaa.

Riko Saatsi on mukana Karjalan Liiton Oodi Karjalalle -tapahtumassa keskustakirjasto Oodissa 7.6.25. Häntä kannattaa tulla kuuntelemaan, ja mikäli mahdollista lukea teos ennen tai jälkeen hänen esiintymisensä. Täytyy olla tosi paksunahkainen, ellei teos ja evakkoperheen kohtalon vaiheet kosketa sydämeen asti.

Teksti ja kuvat: Mervi Laitinen